

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kromi;
za četrta leta eno kromo; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca.
Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno
insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. avgusta 1900.

Poštno-hran. št. 849.872

Osnovna Zvezina skupščina.

Veselo življenje je vladalo dne 19. julija v Kotoliškem domu v Ljubljani. Iz vseh slovenskih pokrajin in iz hrvatske Istre prihiteli so delavci na polju zadrugi, prijatelji tega gibanja, zlasti mnogoštevilni kmetje, pa tudi trgovci in obrtniki, na osnovni občni zbor na novo ustanovljene zadruge „Gospodarska zveza“. Če tudi je bil določeni čas skrajno neugoden, ie vendar prostorna dvorana Katoliškega doma bila natlačeno polna: lep dokaz za moč in napredek zadrugne misli, za čedalje večje razširjanje prepričanja, da so vsi v narodnem gospodarstvu aktivno delujoči stanovipotrebni organizacije: Kmet ravno tako, kakor trgovec ali obrtnik. Kljub vsemu klevetanju, kljub vsem težavam in zaprekam, ki se delajo pa celo od take strani, koje dolžnost je, zadrugno gibanje podpirati — gre Gospodarska organizacija naprej, se vedno krepkeje razvija, vedno bolj razširja, vedno več tal si pridobiva, vedno več prijateljev in, kar je glavna stvar, sotrudnikov. Naša gospodarska organizacija postala je kljub vsem zaprekam in težavam činitelj, s katerim mora vsakdo, kdor ni slep, računati. Naša organizacija postaja že velmoč, koje nihče več prezirati ne more — pa tudi premagati ne! —

O bistvenih točkah zborovanja smo že v zadnji številki poročali.

Predsednik je v svojem uvodnem govoru povdarjal, da ima boj proti zadrugam le politične ne pa stvarne vzroke. Politika pa leži popolnoma izven okvira našega delovanja in naših smotrov. Zato je tudi nam večinoma nemogoče polemizovati s takozvanimi nasprotniki zadrug, ker bi se v to svrhu morali podati na našim namenom tuje politično polje. Stvarnega se proti zadrugam do danes ni prav nič povedalo. Če se semtertje razširjajo trditve o nepravilnem poslovanju te ali one zadruge — so to večinoma čisto navadne laži, kakor se je n. pr. sodnijsko dokazalo pri konsumnem društvu v Starem trgu — ali pa so pretiranosti. Nedostatki in pomankljivosti se bodo vedno dogajale — dokler bodo zadruge vodili ljudje, ki niso nezmotljivi. Ali nekateri ljudje delajo namenoma iz muhe slona in tega slona potem jašejo po raznih listih in — po dežel-nem zboru kranjskem. Pri tem pa kažejo v stvarnem oziru tako brezmejno nevednost, da se moramo čuditi, kako se ti ljudje drznejo stopiti na dan s kritikami proti zadrugam. Od kritika se vendar mora po pameti zahtevati, da o tem, kar kritikuje, vsaj nekaj razume. Drugače naj raje molči

in ostane doma v svoji luknji! Poskušalo se je proti zadrugam organizovati ves trgovski stan. Nekaj trgovcev je šlo na ta neumni lim — drugi so si obdržali svojo treznost. Lahko rečemo: da se najboljši, naj bolj renomirani trgovci ne udeležujejo gonje proti zadrugam. Obrekovanje je, da bi zadrugna organizacija imela oš proti trgovskemu stanu. Kjer je zadruga trgovcu v škodo — tam je trgovec sam kriv. A „Gospodarska zveza“ je ponudila svojo roko tudi tistim trgovcem, ki se čutijo oškodovane in je hotela posredovati mej njimi in dotičnimi zadrugami. Toda dotični trgovci niso prijeli za to roko — a vedno jim je še prosto! „Gospodarska Zveza“ si je izrečno postavila smoter v § 2 št. 3 svojih pravil, pospeševati tudi trgovino in obrt svojih udov. Lepo število trgovcev in obrtnikov je „Gospodarski zvezi“ že pristopilo in marsikateri izmed teh ve povedati, da je v „Gospodarski zvezi“ našel odločno stvarno obrambo svojih interesov. „Gospodarska zveza“ noče boja stanu zoper stan, temveč složno sodelovanje vseh stanov v prosep ljudskega blagostanja. Glavni smoter „Gospodarske zveze“ pa je, kakor izhaja že iz njenih pravil, blagor kmet-skega stanu. Kajti kmetski

stan je pri nas temelj, na katerem vsi drugi stanovi slonijo, in vsi drugi stanovi dejansko živijo le od kmeta. Zlasti velja to tudi od trgovskega stanu. Koliko trgovcev je v deželi, ki bi mogli o sebi reči, da ne živijo od kmeta? Mesto živi od dežele. Res je, da tudi dežela od mesta kaj dobiva, toda dejstvo je, da mesto od dežele več dobi, nego dežela od mesta. Dokaz okolnost, da se dežela nasproti mestu čedalje bolj zadolžuje. V interesu ogromne večine trgovskega stanu je ležeče, da imamo krepek kmet-ski stan, ki je v stanu kaj kupiti: kajti, čim večjo kupovalno moč ima ta, tem boljše za trgov-ski stan. Če bi ta kupovalna moč prenehala, bi to moralo provzro-čiti krizo za naš trgovski stan. Iz tega se vidi, kako je trgovski stan interesiran na blagostanju kmetškega stanu in da torej ni-čakor ni v nasprotju s ko-ristjo trgovskega stanu, ako „Gospodarska Zveza“ polaga glavno važnost na blagor kmetškega stanu. Ravno nasprotno se to po-polnoma ujema s koristijo trgovcev.

Izvajanja g. predsednika našla so soglasno pritrjevanje skupščine.

Do dne „Zvezine“ skupščine je priglasilo svoj pristop k „Zvezi“ 61 zadrug s 33 glavnimi deleži I. vrste, to je s svoto K 33.000.— in 32. glavnimi de-leži II. vrste, to je „ 6.400.— skupaj torej z de-
leži v znesku . . . K 39.400.—

Rednih, obrtnih in trgovskih članov pa se je oglasilo do takrat 1166.

Glasilo „Gospodarske Zveze“, „Narodni Gospo-dar“, izhaja v 5000 izvodih.

Na „Zvezini“ skupščini je bilo zastopanih 36 zadrug s 128 gla-sovi. Razun tega se je udeležilo veliko število združenih članov.

„Zvezin“ odbor in rabsodišče volila sta se enoglasno z vskli-

kom. Imena izvoljenih smo že zad-njič objavili.

Ravno tako se je enoglasno sklenilo pozdraviti gospoda kme-tijskega ministra s sledečo brzo-javko:

„Njegova eksclenca kme-
„tijski minister baron Giovanelli
Dunaj.

„Občni zbor osrednje zveze
„kmetijskih zadrug „Gospodar-
„ska Zveza“, počastuje se Vašo
„eksclenco spoštljivo pozdra-
„viti, se za doslej „Zvezi“ od
„strani ministerstva naklonjeno
„pospeševanje primerno zahva-
„liti, in temu pridružiti prošnjo,
„da bi Vaša eksclenca tudi
„nadalje „Zvezi“ ohranila svojo
„dragoceno naklonjenost“.

Zbor se je zaključil z navdu-šenimi slava-klici na presvetlega cesarja.

K poročilu o „Zvezini“ skup-ščini dodati imamo poziv, da naj vse zadruge, ki so doslej bile član društva „Gospodarska Zveza“, nemudoma oglasijo svoj pristop k zadrugi „Gospodarska Zveza“. V ta namen razposlali so se vsem zadrugam posebni pozivi, na ka-tere se je treba takoj od-zvati. Zadruga, ki tega ne stori, ostane izven vsake zveze in ima trpeti vse posledice tega osamljenja. Sicer pa se je na „Zvezini“ skupščini že po-kazalo, da velika večina tistih za-drug, ki še niso poslale pristopnic, to le pomotoma ni storila. Sedaj pa, ko so se poslali posebni po-zivi, je izključena vsaka pomota.

Kako zboljšajmo svoje gospo-darstvo?

(Piše A. Štrekelj.)

III. Zboljšajmo svoje polje.

(Nadaljevanje.)

Iz tega vidimo, da nam ne daja dobro oralo samo mnogo manj dela, ampak, da se tudi zemlja ž njim zboljša, rastline zato lepše

uspevajo in nam dajajo več pri-delke.

Vendar pa ni vsako oralo, ki je železno, tudi dobro. Nočem tu opisavati oral, ker nočem pre-več zavleči, svetujem pa, da si pri-skrbimo tako oralo, ki bo potre-bovalo za najboljše delo najmanj moči in časa. Izvrstna orala pro-daja tvrdka Rudolf Sack na Du-naju (II., Nordbahnstrasse 36). Pri naročitvi treba je povedati, kakšna je zemlja, katero hočemo s plugom orati. Kdor želi cenik, dobi ga brezplačno, če piše tje ponj.

Pridelek na našem polju pa ni odvisen samo od obdelovanja zemlje. Če sejemo osat, osat bo-demo tudi želi, pravi sv. evan-gelij. Pridelek je tedaj odvisen tudi od dobrega semena. Tudi v tem se pri nas mnogo greši. Naši ljudje ne pomislijo, da podeduje rastlina vse svoje lastnosti. Sejali smo tedaj pšenico, ki malo rodi, želi bomo tudi pšenico z malo zrnjem. Sadili smo pa krompir, ki ima lastnost, da rodi mnogo de-belih gomoljev, pričakovati smemo, da pridelamo tudi letos, če so raz-mere ugodne, mnogo debelega krom-pirja.

Poznam kmetijo, ki je bila pred leti pasivna, to se pravi, njeni stroški so bili večji nego dohodki; ko se je pa pričelo rabiti boljše seme, pridelovalo se je skoraj dva-krat toliko kakor prej in kmetija si je kmalu opomogla.

Kadar odbiramo seme, vze-mimo ga vedno od onih rastlin, ki so najlepše in najbolj rodovitne. Če nimamo dobrega semena, pri-skrbimo si ga od drugod! Saj ni treba, da kupimo vse seme, ki ga rabimo na vsem našem polju, ampak zadostuje samo toliko, da pride-lamo iz njega v enem ali dveh letih ono množino semena, ki za-dostuje za našo potrebo. V tem letu se tudi lahko prepričamo o dobroti novega semena.

Ker se s časom tudi najboljše seme pod slabimi pogoji (v slabi zemlji in v neugodnem podnebj)

spridi, zato ga je treba včasih nadomestiti z boljšim. Pomniti je, da seme iz bolj severnih dežel navadno boljše uspeva nego iz južnih. Kmetijska društva in kmetijske zadruge bi morale v prvi vrsti skrbeti zato, da se vpeljejo v kraje, ki spadajo v njih področje, najboljše semenske vrste.

Pravilno obdelovanje in pravo seme pa tudi ni še vse, na kar moramo paziti, če hočemo na polju dobro gospodariti. Če hočemo, da nam bo polje mnogo rodilo, potrebno je nadalje, da rastlino na njem večkrat menjamo.

Če zasajamo eno in isto rastlino neprenehoma v ista tla, pojema njena rast od leta do leta in v isti meri njen pridelek. Zemlja peša in peša tako dolgo, da za dotično rastlino popolnoma opeša. Naj rastlino potem gnojimo kakor hočemo in kolikor hočemo, ne bo se sponašala.

Kaj je temu uzrok, se prav za prav ne vé še gotovo. Misli pa se, da se namnožijo v dotični zemlji posebne glive in tudi male živalice, ki ovirajo rastlino v rašči. Take glive pa napadajo samo dotično vrsto rastlin in se ne primejo drugih vrst. Če zasajamo tedaj v zemljo nekoliko let drugačne rastline, pomrjejo glive, oziroma živalski škodljivci, in rastlina se spet dobro razvija.

Drugi uzrok, zakaj se ne sme zasajati rastlina več let zaporedoma v isto zemljo, je tudi ta, da ne potrebuje vsaka rastlina vseh redilnih snovij v isti množini. Nekatere rastline rabijo n. pr. več dušika, druge več fosforne kisline, tretje več kalija. Če raste rastlina večkrat v eni in isti zemlji, posrka ji ono snov, ki ji najbolj vgaja, a v poznejših letih, ko ni več te snovi v zemlji, začne pešati. Teh snovij pa ni moči vsaki rastlini z gnojem nadomestiti, kajti nekatere rastline ne porabljajo redilnih snovij iz gnoja tako lahko kakor iz zemlje.

Da nam bo mogoče ohraniti svoje polje krepko in da bomo na njem vedno mnogo pridelavali, je tedaj jako potrebno, da rastline na njem večkrat premenimo. Ker poganjajo nekatere rastline svoje korenine bolj plitvo, druge bolj globoko in se radi tega enkrat gornja plast, drugikat spodnja bolj izkorišča, je ta prememba še bolj potrebna.

Naši gospodarji greše tudi v tem pogledu silno mnogo. Poznam kmetije, na katerih se seje na določene njive leto za letom pšenica, na druge ječmen, tretje krompir, koruza, detelja itd. Koliko se prideluje potem na takem polju, si lahko vsakdo misli. Kedaj pridemo vendar do pravega spoznanja!

Redno preminjanje rastlin imenujemo tudi kolobarjenje. V kolobarjenju se seje vsaka rastlina po tolikem času na tisto polje.

Predaleč bi me vedlo, če bi hotel tu razpravljati o kolobarjenju, zato opozorim onega, ki se bolj zanima za to stvar, na prav dobro knjigo „Poljedelstvo“, katero je izdala pred dvema leti družba sv. Mohorja. Pisatelj Rohrman daja v nji našemu kmetovalcu v prav domači besedi mnogo koristnih naukov, zato priporočam to knjigo vsem slovenskim gospodarjem, da jo večkrat prebirajo.

(Dalje prih.)

Kmetijstvo.

Živinoreja.

Prašičja kuga.

(Konec.)

Zato pravi zastopnik kranjski, dokler se nesrečni dogovor z Ogersko ne odpravi, ali vsaj to doseže, da se bodo prašiči smeli na meji preiskavati in eventualno v sumljivih slučajih konfiscirati, bi bila akcija za zatiranje kuge brezvspešna. Zato se pridružuje mnenju nižjeavstrijske kmetijske in drugih družb, katere so zato, da se zdrave

živali ne pobijajo, ter vtemeljuje to še s tem, da je odstotek na kugi obolelih živali po izjavi nekaterih živinozdravnikov prav ugoden, ker baje do 40 odstotkov živali preboli.

Navaja dalje, da Ogerska vrši kaj maloskrbno veterinarno policijo. Dejstvo je, da je ogerska vlada dala pri stanju 868.000 kužnobilnih prašičev le 33.323 okuženih ali sumljivih pobiti, ko se je pri nas pri stanju 28.775 kužnih prašičev, 22.150 okuženih in sumljivih pobilo.

Istotako izraža željo, da se okuženi okraji takoj objavljajo. Godi se to precej zamudno in znani so slučaji velikih škod, ki so nastale prav zaradi prepoznega objavljanja kužnih krajev, iz katerih so došli transporti, ki so imeli spričevalo, da prihajajo iz zdravih neokuženih okrajev. Zanašaje se na te certifikate, kupujejo gospodarji bolne živali, dočim še isti dan dokažejo veterinarji, da so okuženi dotični kraji, in brez odloga zapade vsa žival zakonu. Ker pa se vsi stroški za komisije in izvršbo veterinarne-polijskih naredb pokrivajo iz izkupila navadno na javni dražbi prodanih živali, jasno je, kako malo odškodnino dobi lastnik.

Ugovarjati bi utegnil kdo: zakaj pa kupujejo kranjski kmetovalci prašiče za rejo s Hrvatskega, zakaj ne skrbé, da se v deželi izreja potrebno število mladih prašičev. Na to moram odgovorjati, da naš kmetovalec ne more po tako nizki ceni izrežati mladih prašičev, kakor more to ogerski ali hrvatski, kjer se prašičoreja kar priprosto na pašnikih vrši. Zato naši kmetovalci radi segajo po takih iz Hrvatske k nam prignanih rejnih prašičih, ker so boljši kup in je ubožni naš mali kmet prisiljen na vsak vinar paziti.

Sicer pa se je uže znatno pospešila domača izreja mladih prašičev za rejo, kar pač najbolj kaže dejstvo, da je sedaj cena mladim prascem

silno nizka. Odkar se je vsled zaprtije ogersko-hrvatske meje pri nas na Kranjskem zboljšala naša prašičoreja, dosegli smo tudi izvoz naših prašičev v razne sosedne dežele, osobito na Koroško in Tirolsko. Sedaj je tako lepo in srečno pričet razvoj naše prašičoreje, pa po nesrečni, skrajno nepremišljeni koncesiji reciprocitete v živinskem prometu je v vedni nevarnosti. To tudi že hudo čutimo, ker kakor hitro se pojavi kuga v posameznih slučajih na Kranjskem, hitijo sosedne dežele, kamor imamo najboljši izvoz, zapirati svoje meje našim prašičem.

Zaradi pojedinih slučajev zapira se potem izvoz našim prašičem iz cele dežele. To je ne le kvarljivo za nas, ampak tudi krivično, ker po novi pogodbi z Ogersko sme vlada Ogerski prepovedati uvoz le iz posameznih občin ali celo le iz posameznih krajev ali vasi.

Zato mora naša dežela zahtevati, da cesarska vlada zatira svinjsko kugo, v to pa mora nastopiti zopet v veljavo prejšnje stanje, ko je bilo mogoče našo mejo zapreti prašičem iz ogerske države.

Na vsak način pa moramo zahtevati, da se prepove vsaj uvoz ondotnih prašičev za rejo in da se za slučaj okuženja prepove izvoz le iz dotičnega okraja in ne takoj za celo deželo.

Če se ne more iz političnih ozirov ustaviti cesarska naredba z dne 2. maja leta 1899, naj se pa dovolijo primerne odškodnine za pobite živali in ministerstvo naj po najboljši moči podpira naše kmetovalce v izreji domačih prašičev za rejo; tako bodo naši revni mali kmetovalci mogli doma nabaviti si rejnih mladih prašičev.

Po izjavi zastopnikov ministerstva je upati, da se ublaži omejena cesarska naredba iz leta 1899, da se bodo dajale odškodnine tudi za bolne živali, kar se sedaj ne godi, ter da se ne bo tako brezobzirno ravnalo s pobijanjem zdravih prašičev, ki

so morebiti bili v kaki dotiki z bolnimi ali sumljivimi. Upati je, in to edino bo rešilno, da z vso energijo deluje naša vlada, da se Ogerska pokori našim veterinarim naredbam ter da se zabrani razširjenje kužnih bolezni po živalih, ki prihajajo k nam brez nadzorstva iz Ogerske.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Hladilnik za smetano.

Visoka toplota izdatno škoduje okusu surovega masla, kajti že pri 20 °C se jamejo razvijati masleno-kisle glivice, ki povzročijo, da postane mehko in neprijetno. Da ostane surovo maslo trpežno in fino tudi v največji vročini in da zadovolimo svoje odjemalce, moramo smetano takoj po centrifugiranju s hladilnikom na 4—6 °C ohladiti. S hlajenjem preprečimo razvoj škodljivih glivic in dobimo smetano, ki je izvrsten izdelek. Katera mlekarna še ni v posesti takega hladilnika, se jej mora jako toplo priporočati, da si ga omisli. Za hlajenje 50 litrov smetane, oziroma dnevnega izdelka 300 litrov mleka, stane ta prekoristni stroj samo 20 gld. = 40 K, za še enkrat večji izdelek 100 litrov smetane 34 gld. = 68 K. — Tolščo v smetani pa najbolje izkoristimo, ako jo pustimo 24 ur zoriti, da se jamejo razvijati koristne mlečno-kisle glivice, ki dajo dober okus, „aroma“, surovemu maslu in pospešijo, da pride več tolšče v maslo. Ako pinimo neposredno po centrifugiranju, ostane še 1 % ali še več tolšče v pinjencu, koja množina se pa za polovico zmanjša, če se je smetana 1 dan zorila. Zorjena smetana nam dá 2—3 % več surovega masla. Nizki stroški za napravo hladilnika nas morajo vsodbujati, da si ga omislimo, kajti fino surovo maslo dobi vedno dobre kupce.

Pasterizirana smetana na 68 °C 30 minut segreta, potem s hladilnikom hitro na 4 °C ohlajena, 12

do 24 ur zorjena, pinjena pri 13 do 14 °C se prodaja v velikih mestih 1 kg 2—2.50 gld., ko ima drugo surovo maslo samo ceno 1.20—1.40 gld. Ako bomo izdelovali vedno skozi celo leto fino surovo maslo, potem nam ne bo kupčija v vročini zaostala.

Preskušavanje mleka.

Velikanski napredek, ki ga je storilo mlekarstvo v zadnjih 2 desetletjih, nam je prinesel razven raznih priprav in strojev za podelovanje mleka (posnemalnih strojev, pasterizovalcev, radiatorjev itd.) tudi veliko število drugih strojev in instrumentov za preskušavanje mleka in mlečnih izdelkov. Neprenehoma vznikavajo na površje bolj ali manj rabne priprave za preskušavanje mleka. Žal, da so to večinoma dragoceni aparati, ki poleg tega zahtevajo še tudi neko izurjenost pri obsluževanju in večinoma tudi razne kemikalije.

Da so ti aparati potrebni, zato govore njih mnogoštevilne naročitve; da, na Nemškem n. pr. je le malo mlekaren, ki bi ne imele takega aparata v stalni rabi in sicer posebno aparat za določitev odstotne vsebine tolšče, ker se mleko večinoma plačuje po tolščni vsebini.

Za večja podjetja, kjer se upravni troški vsled nabave take priprave in zraven spadajočih kemikalij bistveno ne zvikšajo in kjer imajo dovolj osobja, so te priprave jako umestne; kjer je pa množina vsakdanjega mleka pri razmerno velikem številu mlečnih oddajalcev premajhna in ima tudi sirar morda premalo časa, tam se taki aparati ne bodo tako urno udomačili. Isto tako se spleča plačevanje mleka po odstotkih tolšče samo ondi, kjer vlada velika razlika mej mlekom posameznih krav; na Nemškem n. pr. plačujejo po odstotkih tolšče, ker znaša razlika na vsebini tolšče pri posameznih molznicah 0.5 %—2 %, drugje, n. pr. v Tirolah plačujejo mleko vsem enako, ker počez raz-

lika mleka glode toľšće ne znaša čez 0.2 0/o.

Ker pa je preskušavanje mleka, ako hoćemo doseći dobrih izdelkov, neobhodno potrebno, zato vsaj mlečnega gostomera (laktodensimetra) in vrelnega preskuševalca ne bi smela pogrešati nobena mlekarna, posebno pa ne one, kjer se proizvaja grojer (švicarski sir, pol emodolec), ker vrelni preskuševalec ponuja važne podatke o rabnosti ali nerabnosti mleka za sirarenje.

Mlečni gostomer, in sicer skrajno natančen, mora biti v vsaki mlekarni. Rabiti je samo take, ki so bili na več točkah natančno preskušeni in ki imajo spričalo (atest), ker nenatančen laktodensimeter je slabejši nego nič.

Pri določevanju specifične teže je paziti pred vsem na temperaturo. Ta naj znaša natančno 15 °C, če pa je temperatura drugačna, je treba preračunati po tabeli (Corrections Tabelle). Najvarneje seveda hodimo, ako tehtamo mleko natanko pri 15 °C. To lahko dosežemo takole: Nabavimo si toliko 1/4 literskih steklenic, kolikor imamo oddajalcev. Potem se steklenice zaznamujejo s številkami, in ko smo deli vanje poskušnje, se postavijo v temperirano vodo in poskušnja se napravi pri normalni temperaturi 15 °C. V ta namen se mleko vsake poskušnje vlije v dovolj prostorno cilindrično steklenico (n. pr. smetanomer ali kremometer) in preskusi z gostomerom (laktodensimetrom). Popolno nezanesljivo je merjenje v navadni mlečni posodi (kibli). Specifična teža mleka naj se določi še le kake 3 ure po molžnji, ker se pred tem časom (specifična teža) vedno spreminja in se še le po 3 urah ustali. Če na to ne pazimo, dobimo razlike do 0.5 0 in več. Je-li mleko pred tehtanjem dalje časa stalo, je je treba 4—5 krat preliti, da se temeljito premeša. S pomočjo gostomera se da stopinja popačenja, če se je to zgodilo z vodo, precej natančno določiti. A treba je v ta

namen napraviti vsaj v treh sledećih dneh hlevsko preskušnjo. Na podlagi te dobiš s pomočjo naslednjega vzorca (formule) odstotni pridevek vode iz specifične teže sumljivega in specifične teže mleka od hlevske preskušnje tako-le:

Vzorec se glasi:

$$v = 100 \frac{s - s_1}{s_1}$$

v pomenja odstotni pridevek vode, (t. j. koliko je v 100 litrih mleka po goljufiji pridejane vode),

s pomenja specifično težo mleka hlevske preskušnje,

s₁ pomenja specifično težo sumljivega mleka.

Vzemimo za vzgled, da bi pokazalo mleko hlevske preskušje 32.7 0, sumljivo mleko pa samo 27.8 0 na gostomeru, potem bi imel imenovani vzorec to-le podobo:

$$\begin{aligned} v &= 100 \frac{32.7 - 27.8}{27.8} \\ &= 100 \frac{4.9}{27.8} \\ &= 100.0.1799 \\ &= 17.99 \end{aligned}$$

V našem slučaju bi bilo torej sumljivemu mleku v 100 litrih pridejane 17.99 ali okroglo 18 litrov vode. Za določitev pačenja po posnemanju, kakor tudi za dvojno pačenje s posnemanjem in še prilivanjem vode imamo tudi vzorce, teh pa ne navajam, ker treba za preračunjenje teh določiti odstotno vsebino toľšće; to se pa da doseći le s pomočjo gori omenjenih dragih priprav.

Čebelarstvo.

Avstrijska čebelarska šola na Dunaju.

Sto in dvajset let je preteklo, kar je prišel dvorni odlok cesarja Jožefa II., ki je poleg mnogih drugih upeljav in naprav ukazal zapreti čebelarsko šolo v Augartenu pri Dunaju, ustanovljeno po nepozabni njegovi materi, cesarici Mariji Tereziji. Ta za blagor vsakega napredkanavdušena cesarica je ustanovila l. 1770 prvo avstrijsko čebelarsko šolo in je poklicala na-

šega rojaka Antona Janša, iz brezniške fare na Gorenjskem, na Dunaj kot c. kr. učitelja čebelarstva z letno plačo 800 gld.

Po zatvoritvi čebelarske šole in po odpravi čebelarskega poduka sploh je naše čebelarstvo z orjaškimi koraki hitelo nazaj v tmine nazadnjaštva, dokler se niso pred nekaj desetletji jela ustanavljati čebelarska društva; mej temi je posebno „Osrednje čebelarsko društvo za Avstrijo“, ki že 32. leto izdaja svoje glasilo „Čebelar“ in čegar najlepši cvet je 9. roznika l. l. odprta čebelarska šola v c. kr. praterju.

Vže davno je to osrednje čebelarsko društvo obraćalo vso svojo pozornost na to, da se povzdigne čebelarski poduk; res je tudi k razširjenju umne čebeloreje mnogo pripomoglo najpreje s potovalnim podukom, pozneje pa z učnimi tećaji, ki jih je napravljalo po raznih krajih. Ker je pokazal ta način čebelarskega pouka ugodne vspehe, zato ni čudno, da se je društvu kmalu omilila ideja ustvariti stalno mesto, kjer bi bil mogoć temeljit in obširen čebelarski pouk in kjer bi bila nagromadena množina poučnega in nazornega materijala, z eno besedo: osrednjemu čebelarskemu društvu je prirasla k srcu misel, napraviti čebelarsko šolo.

Prvi poskus napraviti čebelarsko šolo pri visoki poljedelski šoli, ki se je ravno tedaj preselila v svoj novi dom na „turških šancah“ se je izjalovil, ker bi šola na vrtu ne mogla imeti več nego 2—4 panje. Čebelarska šola pa brez velikega čebelnjaka z bogatim in raznovrstnim učnim in delavskim materijalom bi bila le nekaj polovičarskega.

Ko pa je pred 2 leti naš vladar obhajal 50letnico svojega vladanja in sta si v jubilejni razstavi v c. kr. praterju kmetijstvo in obrtnija podala roke, da pokažeta, koliko sta napredovala za vladanja Franca Jožefa I., tedaj so dovo-

lili tudi čebelarstvu, če tudi skromen, pa vendar časten prostorček in vodstvu se je zazdelo, da je prišel čas rešitve vprašanja o čebelarški šoli. V proslavo 50 letnice našega cesarja se mu je posrečilo pridobiti v praterju prostor za društvene čebelnjake kakor tudi za šolsko poslopje. To je sicer preprosta pa vendar lična stavba z majhno delavnico ($3 \times 2,5$ m) in učno dvorano za 30—40 oseb (meri $8 \times 5,5$ m).

Tako se je po dolgem, dolgem času zopet oživitvorilo delo, ki obeta biti za razvoj avstrijskega čebelarstva največjega pomena, poklicano, postati središče avstrijske čebeloreje; visoka šola, iz katere se ima razširiti čebelarstvo znanje po vseh avstrijskih dobrih.

Splošno.

Kmetova opravila meseca avgusta.

(Piše A. Štrekelj.)

Na domu: Mlati in spravljati se žito, grah, fižol itd. Rastline, ki so namenjene za seme, hranijo in mlatijo naj se posebej. Kakoršno seme, takšna rastlina in pridelek! Da se zamore različne kalí, ki proučujejo na rastlini vsakovrstne bolezni, postavi naj se seme v vodo, v kateri se je razstopilo za vsak hektoliter pol kila bakrenega vitriola in naj se pusti v nji kakih 12 ur. Nato naj se seme na zračnem kraju razgrne in posuši. Svežega žita naj se ne deva v previsoke kupe, ker bi se ne sušilo dobro in bi se znalo vgreči in tudi splesniti. Predno se žito hrani, naj se žitnice dobro očistijo in če treba pobelijo. — Pri živini paziti je na tista pravila, ki so veljala za prejšnji mesec. Če ne dobiva živina na pašnikih dovolj hrane, ker je vzela suša travo, treba ji je pripomoči doma z drugo krmo. — Ker se klet v tem mesecu najbolj razgreje, paziti je posebno na vino. Če se ni še v tretje pretočilo, pretoči naj se brž a zaliva naj se vsaj

enkrat v tednu. Ob enem kadar se zaliva naj se tudi vino pokusi, da bi se ne pojavila v njem kaka bolezen. Stara vina, ki so zrela, stavijo se v steklenice. Vino je zrelo, kadar je popolnoma čisto, se ne móti in ne pušča na dnu posode nobene gošče. Razun starega vina stavi se v steklenice tudi vino za vsakdanjo rabo. Bolj je varno v steklenicah, nego v sodu, ki ni napolnjen, zato priporočam, da se povsod, kjer se vino počasi toči, hrani v steklenicah. Steklenice naj se hranijo ležeče v hladni kleti.

Na polju in travniku: Dogotavlja se žetev žita in nadaljuje kopanje krompirja. Kjer ne dozori strniščne rastline, se njiva praši. Zelje in druge pozne zeljate rastline se okopavajo in osipajo. Strniščna repa se pleje in obira gosenic. Ponekod se „banderi“ korusa. To delo naj se ne opravlja prezgodaj, ker bi se zrnje ne moglo razvijati. Boljše je banderiti prihodnji mesec. Činkvantin se osipa. Če se ga zalije pred tem delom nekoliko z gnojnico ali s stranišnico, izvrže jako krepke butice. — Na travnikih se pričinja kositi otava.

V vinogradu: Kjer se pokazuje grozdna plesnoba, nadaljuje se z žveplanjem. Škropljenje se navadno ne opravlja več, ker je trta večinoma odrasla. Zadnji čas pa je za onega, ki je to delo prej zanemaril. Pričenja se s pokončevanjem kiseljaka ali trtnega sukača. Edino kar zamoremo sedaj proti temu škodljivcu narediti, je, da obiramo napadene jagode in jih s črvom vred oparimo. Nekateri napravljajo iz takih jagod ocet, vendar so zato samo zrele jagode sposobne. Čim prej se črv obira, bolj je, kajti s zgodnjim pobiranjem reši se mnogo zdravega grozdja tega požeruha. Crvivo jagodo spozna se lahko na črvovih odpadkih. — V drugi polovici meseca prikrajšujejo se zgoraj kola trtne mladike v namen, da se odpre grozdju zrak in solčna svetloba. Če se mladika

prikrajša se tudi njena spodnja očesa, ki so namenjena za zarod prihodnjega leta, bolj okrepe. Prezgodaj pa se ne sme prikrajševati, ker bi se očesa preveč napela in bi radi tega v zimi lahko pomrznila. Ko se je opravilo to delo, se vinograd v zadnje okopa. — V trtnici naj se odstrani na cepljenih trtah obveza, a mladike naj se skrbno privežejo na količ. Skrbeti je, da je zemlja vedno rahla in opleta.

V sadovnjaku: Pobira se zrelo sadje. Zaznamujejo se drevesa, ki se morajo prihodnjo zimo precepiti in ona, od katerih se bodo rezali cepiči. Cepljenje v speče oko se nadaljuje a na živo oko cepljenim drevescem odstrani se zaveza. Divji poganki se na slednjih odstranijo, plemenita mladika pa se priveže na količ, da je veter ne odlomi. Pritlično drevje se prikrajšuje. — Pripravi naj se sušilnica za sušenje sadja in sadni mlin. Posebno zadruga v krajih, kjer je več sadja, bi si morale oskrbeti to potrebno orodje. Najboljše sušilnice so one po Ryderjevem sistemu. Med drugimi jih prodaja tvrdka Mayfarth & dr. na Dunaju (II. Taborstrasse 71). Zdrugam in večim posestnikom priporočam št. 3, manjšim posestnikom pa št. 2. Bolje je kupiti dve sušilnici št. 3 nego eno št. 5. En delavec lahko oskrbuje 3 do 4 take sušilnice.

Na vrtu: Nabira se zrelo seme različne zelenjave in vsakovrstnih cvetlic. Suši naj se ga nato na zračnem in suhem kraju v senci. Ko se je zelenjava z gredic pobrala, se te pognojijo in prekopljejo. V nje se sedaj lahko zasaja zimska endivija in zimsko zelje, a proti koncu meseca se lahko seje tje zimska salata in spinača, motovilec in zimski radič. — Poletna endivija se veže, jagode se čistijo in zasajajo. Kadar preti suša, naj se zelenjava skrbno zaliva. Da se zemlja ne osuši tako hitro, naj se gredice večkrat rahljajo in plejejo.

V gozdu: Večina opravil prejšnjega meseca se nadaljuje. Popravljajo se gozdne poti in seče se v visokem gorovju. Proti koncu meseca pričenja se lahko saditi v visokem gorovju smreko. Drevesa, ki jih napada smrekov zalubnik in mali rilčkar, se posečejo in se-žgejo.

0 letini na Primorskem.

Upanje, katero je navdajalo spomladi naše kmetovalce, manjša se od dné do dné. Žito se je že poželo, večinoma tudi omlatilo in spravilo. S pridelkom nismo nič prav zadovoljni, ker nam je letošnja nenavadno huda zima zamorila mnogo kalij. Žito je bilo zato večinoma prereditko. Tudi krompir, ki se je deloma že pokopal in se deloma okopava, ni letos mnogo obrodil, če tudi je bilo vreme zanj jako ugodno. Samo v južni Istri ga je prišla suša ravno ob času, ko bi se moral najbolj debeliti. Edino s senom so povsod prav zadovoljni. Da bi privoščili le naši gospodarji tudi svoji živini nekoliko več krme in bi je ne zvozili vse v mesto! Jako čudno se zdi človeku, ko gleda na trgu pred senskim vozom mršavo in lačno živino.

Trta kaže po Istri in tržaški okolici, deloma tudi v Lahah in na Krasu prav lepo, ne tako pa po Vipavskem. Zgodno grozdje pričenja zoreti. Posebno krasno so obloženi vinogradi na amerškanski podlagi. Milina jih je gledati! V Brdih je potolkla toča in je napravila mnogo škode na grozdju in sadju. Vipavsko je kaj priljubljena dežela strupeni rosi, ki tam tudi letos prav hudo razsaja. Večina trtorejcev pa je sama kriva, ker je zakasnila s škropljenjem. V Istri in tržaški okolici pa ne nastopa tako močno, če tudi moram priznati, da so tam škropljenje mnogo bolj zanemarjali nego Vipavci. Seveda nemarne gospodarje je tudi tu obiskala. Ker je skoraj vsak gospodar letos pridno

žveplal, se grozdna plesnoba letos manj prikazuje. Kjer se ni žveplalo, uničila je ves zarod.

Skoraj po vsem Primorskem nastopa letos prav hudo črni palež ali kozavost. Razun te bolezni, pojavila se je še v Komnu na Krasu jako huda bolezen, ki napada trtno mladje in je popolnoma uničuje. Tej bolezni, ki je tudi novega vira, pravijo v južni Italiji, kjer se je najprej pokazala, mal nero, po naše črna bolezen ali črnica. Uboga vinska trta, vedno hujši boj se ti obeta!

Sadno drevje je letos skoraj povsod dobro obrodilo. Sadje ima še precej dobro ceno. Uzrok temu so obili sadni prekupei, ki so se naselili letos na Primorskem, zlasti Goriškem. Tudi zadruga so mnogo pripomogle k boljši ceni.

Starega domačega vina ni v deželi več mnogo in še tisto, kar ga je, izlivajo naši kmetovalci prav pridno na gnojišče ali v potok. Birsji se kar po vrsti. Temu so krive vroče kleti, še bolj pa slabi kletarji. Vino se ne pretaka ali pa v umazano posodo, a le redko kedaj zalije. Poznam nekatere gospodarje, katerim se je že nekoliko let sem vse vino zbirsilo. Koliko bi se pomagalo našemu kmetu, če bi se mu osnovala zadruga, v kateri bi se skupno napravljalo in hranilo vino, vé samo oni, ki ima priliko obiskavati kmetske hrame.

A. Štrekelj.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 43.: J. K. T. Imam močvirno zemljo, kjer sem po nasvetu strokovnjaka izpeljal globoke jarke za odtekanje vode in uporabil razna fosfornata gnojila za izboljšanje plodovitosti. Rast rastlin se je izdatno izboljšala, edino le lucerne, koje bi posebno želel pridelavati kot sveže krmilo, ne morem pripraviti do dobre letine. Ali so še kaka gnojila ali drugi pripomočki, s kojimi bi bilo doseči zadovoljne košnje pri lucerni?

Odgovor 43.: Vaše dosedanje ravnanje z napeljevanjem jarkov in s trosenjem fosfornih gnojil bilo je popolnoma pravilno, ker ste s tem pre-

skrbeli za odtekanje vode in ste tudi zemlji dali za rast važne fosforne kisline, katera redilna snov edino večinoma primanjkuje zemlji. V Vaši močvirni zemlji je že od narave dovolj kalija in dušika, zelo malo fosforne kisline. Ker ste vse to na umeten način dovedli, tedaj so imele rastline vse tri redilne moči, ki so neobhodno potrebne za dobro rast. Toda lucerna potrebuje poleg navedenih redilnih močij veliko vapna, v Vaši zemlji je ravno malo vapnenca in odtod prihaja nepovoljna rast. Ako si predočimo s številkami potrebo lucerne za posamezne redilne snovi, tedaj se nam kaže sledeča podoba:

za dušik: 0 (nič),
za kalij: 4 (zelo veliko),
za fosforno kislino: 1 (nekoliko),
za vapno: 4 (zelo veliko).

Vašoj zemlji je treba za povoljno rast lucerne še vapna. V jeseni navozite 20—25 g živega vapna na 1 ha, razdelite je v male kupce, ki jih morate dobro s prstjo pokriti, da se vapno samo razspe in v 3 tednih postane vapno prah in potem je razorajte.

Vapno naredi zemljo rahlo in prodorno za odtekanje vode, pospeši razkroj rudninskih snovi, da postanejo hitreje pristopne koreninam. Oranje v teški zemlji se izdatno olajša, če se je vapnila. Ako bi kljub vapnenju ostala rast lucerne še pomanjkljiva, tedaj je kriva previsoko stoječa talna voda, v kojoj pridejo korenine detelje in radi vlažnosti ne morejo uspevati, tedaj bi se morali jarki preglobiti in morebiti še novi izkopati.

Vprašanje 44.: Sirarnica v C. Kljub največji pazljivosti je naš ementalški sir napihnen in ima zelo velike luknjice, tako da je kupčija z njim zelo slaba. Kaj je vzrok?

Odgovor 44.: Povod slabemu izdelku je različen. Ako se zasleduje sirjenje že od začetka, je morebiti krivo mleko samo, ktero so donesli posestniki od krav, ki so bile bolne na vimeni. Radi tega se mora ljudstvo strogo navajati, da donaša le dobro mleko. Zelo potrebno za vsako sirarno je, da stoji v zvezi z živinozdravnikom, ki ima nadzirati zdravstveno stanje krav. Mnogokrat pokonča dobre izdelke slaba voda, ki je polna mlekarkstvu škodljivih glivic. Kjer ni izvrstne studenčnice ali dobre pitne vode, bi bilo jako dobro, da bi se dala voda, ki se bo imela rabiti, gledati glivic preiskati. Velike luknjice pa največkrat provzročijo

nepravilno izdelovanje, preobila vlaga v siru, ki prihaja odtod, da se vzame premočno sirišče ali prenizka toplota pri sirjenju, nezadostno mešanje, prehitro zvišanje toplote, pomanjkljivo stiskanje, nerazumno solenje in previosa toplota v hramih za gojenje.

Vprašanje 45.: A. K. v L. N. Marsikteri posestnik, ki donša mleko v mlekarno, mi stavi sledeče vprašanje:

Koliko surovega masla se dobi več s posnemaalnimi stroji, kot pa s postavljanjem latvic, prosim za blagohotni odgovor.

Odgovor 45.: Iz 100 kg mleka se dobi surovega masla:

	s centrifugo	na stari način
pri 3 ^o /o tolšče . . .	3.18 kg	2.54 kg
" 3.5 ^o /o " . . .	3.75 "	3.12 "
" 4 ^o /o " . . .	4.33 "	3.70 "

S centrifugo se dobi pri 100 l povprečno $\frac{1}{2}$ kg surovega masla več.

Ali za 1 kg surovega masla se potrebuje mleka pri 3.5^o/o tolšče, s centrifugo 26.6 kg (25.76 l), na stari način 32 kg (31 l).

Tudi se lahko množina surovega masla izračuna, ako je znana tolšča mleka, ki se pomnoži s številko 1.05.

K vprašanju 41. Jos. J. v M. v zadnji štev. našega lista radi baje prezgodnje skotitve po umetnem gnojilu dodajamo, da smo se tudi še obrnili na velik nemški kmetijski list (Landw. Wochenblatt). Tudi ta potrjuje naše mnenje.

Tu odgovor: Bila sta dva gospoda tako prijazna in sta nam takoj odgovorila. Oba sta mnenja, da še dosedaj ni znano, da bi kje umetno gnojilo povzročilo prezgodnjo skotitev. Vzroki so drugi in jako mnogovrstni. — J. Müller navaja kot vzroke, hud udarec na trebuh, obče vročinske bolezni, prehlajenje v hlevu ali zunaj, preprih, menjava krme in paše, nevarna je odtekaajoča tekočina prezgodaj skotečih krav. Da bi naravnost žlindra in kajnit povzročila, ni mogoče, le neposredno, ko bi se hipoma menjala zelo slaba s fino, dobro krmo, ki bi bila poštupana z umetnimi gnojili. — Oskrbnik g. Wocasek je mnenja, da je vzroka skotitve drugej iskati, ne pa v umetnem gnojilu. Pokaže se v nekaterih hlevih kot kužna bolezen, ki se je zanesla po nakupu okuženih krav in bikov. Zanesse se tudi lahko po nastilji, hlevski opravi in osebi. Možno je, da so kali te bolezni že dalj časa v hlevu, ne da bi se kaki slabi nasledki pokazali. Ako nastopi prezgodnje skotenje kot kužna bolezen,

se kaže tudi v tem, da krave ne postanejo noseče. — Tudi smo nadalje za svet vprašali g. prof. dr. Adamec-a, kateri se je izrazil, da bi le potem možno bilo navesti kot vzrok umetno gnojilo, ako bi prišla s senom večja množina neraztopnega gnojila v krmo, ki bi neugodno uplivala na spolovilske sleze. Tudi on ne ve za noben pojav prezgodnje skotitve, ki bi prihajala od umetnega gnojila.

S e j m i.

Na Kranjskem:

9. avgusta v Toplicah.
11. " " Senožečah, v Krškem.
15. " " Fari pri Kočevju.
16. " " pri sv. Roku pri Mokronogu, Ložu, na Vačah, v Hotavljah, Šmarji, Planini, Trebnjem in Cerkljah.
17. " " v spodnji Idriji in Svirci.
18. " " Mokronogu.
20. " " Zatičini.
21. " " Metliki.
24. " " Postojni, Št. Jerneju, Kočevju, Loki in Kamniku.
25. " " v Ambrusu za blago in živino.
27. " " v Št. Vidu (na Blokah).
28. " " Novem Mestu, Moravčah in Strugah pri Cirkvi.
29. " " na Dobrovi.
1. septembra v Radečah, na Skaručni, Višnji gori, v Krškem.
3. " " v Št. Jurju, v Vipavi, Planini pri Črnomlju, v Premu.
4. " " v Preski pri Medvodah.
7. " " Zagradcu fužinah.
8. " " na Veseli gori pri Rakovniku.
9. " " v Čermošnjicah, v Lukovcu, v Vrhju (Idrijski kant.), v Bušči vasi, v Vel. Laščah.
10. " " v Ljubljani, Črnem vrhu, Št. Vidu pri Zatičini in v Loškem potoku.

Na Štajerskem:

13. avgusta v Mureki.
15. " " Jarenini.
17. " " Kapeli pri Brežicah.
16. " " Lembahu, Mozirji, Soseski, pri sv. Roku (pri Ptuj), pri sv. Trojici (v Goricah), v Sevnici na Savi.
20. " " v Pilštajnu, v Setalih, v Št. Jakobu pri Kolobji.
24. " " v Arnžu, Bistrici, Rogatcu, Središči, Velenji.
25. " " pri Materi Božji (v Puščavi), na Tinskem.
26. " " na Ljubnem.
27. " " v Št. Jerneju.
28. " " Celju in pri sv. Trojici (v Goricah).
29. " " na Muti, v Poljčanah in Zalcu.
30. " " na Hajdini.

1. septembra v Planini.
3. " " pri Sv. Lorencu v Prežin in v Mozirju.
4. " " v Št. Ili in pri sv. Rozaliji.
5. " " v Dobji.
6. " " pri Sv. Vidu (blizu Ptuja).
7. " " v Kozjem, pri sv. Petru na sv. Gori, v Slivnici (okraj Maribor), pri sv. Jederti.

Na Koroškem:

20. avgusta v Brežah.
25. " " Lavantu in v nemškem Pliberku.
28. " " v Št. Andreji.
3. septembra v Pliberku.
10. " " Jezeru (Kapelah) za živino in blago.

Na Primorskem:

24. avgusta v Gorici (14 dni).
16. " " Št. Lenardu, pod Altano, in v Reziji.
28. " " v Štanjelu.
1. septembra v Boljunci, Gradiški in v Suti ali sv. Tilihu.
3. " " Isoli za lesenino.
4. " " Korminu (3 dni).
8. " " Kobaridu za blago in živino.
9. " " v Kačiču, Pesji vasi in Pontebi.
10. " " Buzetu.

V umetni mlin na valčke v Radečah

pri Zidanem mostu sprejme se učenec, ki je najmanj 16 let star in ima veselje do mlinarske obrti. Plača in učna doba po dogovoru. Zglasi naj se v mlinu, pisma naj se na mlin naslovijo.

Imam 50 veder dobrega vina

na prodaj, katero se ne bo pokvarilo, ampak ostalo do zadnje kapljice čisto, če tudi polovnjak 4 mesece na pipi. Jožef pl. Pohl, Pišeci pri Brežicah.

Gospodje lovci!

Kdor želi imeti dobrega lovskega psa, naznanjam mu, da imam 6 lepih mladih psičev za oddati, čiste lovske krvi, najboljšega plemena. Kup po dogovoru. Jožef Zlatorepec, Bruhanjevas, pošta Videm pri Dobropolju.

Nikaka skrivnost ni več,

da si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo, da se napravi po 5 litrov likerjev: *Tropinovec, Absint, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel po 80 kr.; Slivovec, Rum, Češnjevce, Alaš, Alpski liker po 85 kr.* in *Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker po 95 kr.* Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali s pošto nakaznico; po poštnem povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljati pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga, mnogo ceneje. Anton Rukavina, Trst — Via Belvedere št. 23.

Imam na prodaj brejo belo svinjo,

plemenskega rudeče pisanega bika, lepo pisano rudečo telico, nadalje dam v najem hišo pripravno za trgovino ali obrt na zahtevanje tudi nekaj kmetije. M. Bobnar, župan, Lahoviče p. Crklje pri Kranju.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Vozni list pri tovrnem prometu na železnicah.

Vozni list je odprta izkaznica voznika, koja je naslovljena na prejemnika in obsega množico in vnanjo kakovost blaga ter odmerjeno voznino.

Vsako pošiljatev spremljati mora tedaj vozni list. Za pošiljateljstvo v inozemstvo imamo posebne vozne liste, v tuzemskem prometu rabimo za brzovozno blago vozni list, koji je zgoraj in spodaj rudeče obrobjen.

Vse napovedi v voznem listu napisati je z črnilom. Napovedi z nožičem ostrgati ali oblepiti ni dopuščeno, vsekako pa smemo pomotoma pisano prečrtati.

Pošiljatelj jamči, da je vsebina voznega lista istinita in prava. Pri napisu voznega lista moramo paziti, da ustrezamo zahtevam, katere predpisuje v to železnična uprava, kajti videzno malenkostna pomota nam onemogoči vsakojni uspeh pri morebitni reklamaciji.

Na podlagi železničnega pravilnika ter tarifov hočemo nastopno napisati vodila, katera so za pravilni napis voznih listov neobhodno potrebna.

Splošno je opomniti, da debelo obrobljene dele tiskovine za vozni list izpolni železnica, vse druge pa mora stranka, katera blago oddaja, sama napisati.

Pošiljatev nasloviti je na kako določno osebo ali tvrdko in navesti treba ime ter stanovanje natanjko, da je izključena vsaka zamenja.

Ker se nahaja veliko železničnih postaj istega imena, treba je postajo, kamor blago oddajamo, natančneje opisati in sicer ali po zemljepisni ali po politični legi kraja. Ako se nahaja v jednom kraju več postaj, je pa neobhodno potrebno, da napišemo tudi kolodvor, na katerem zahtevamo, da se blago prejemniku izroči.

Pot, na kojem vršiti se ima prevoz pri navadnem voznem blagu ni treba napisati, kajti železnica je primorana, da vozi vsako pošiljatev najhitreje po najcenejem potu, vsekako pa mora upoštevati od stranke predpisano pot pri brzovoznem blagu.

Ako nakladamo sami cel vagon, moramo napisati na v to določenem mestu številko in vrsto voza ter vlastninski znak istega; pri pošiljateljstvu pa, koje naklada v vagone železnica, napisati ima to zadnja.

Priporočati je, da napišemo na vsako pošiljatev kako posebno znamenje ali številko n. pr. A. P. 5345, ali da prilepimo na blago naslov prejemnika; železnica lahko zahteva, da na vsako pošiljatev napišemo ime postaje, kamor je blago namenjeno.

Kakovost posode, kamor smo blago spravili, treba je odločno napisati n. pr. sod, vreča, zaboj itd., nikakor pa ne zadostuje da napišemo n. pr. 1 nakladni kos (Collo). Ta splošna zaznamba ni dopuščena.

Ravno tako navesti je tudi vsebina s takim imenom, kakor se nahaja isto v tarifarični razvrstitvi blaga.

Ako ne zadostuje prostor v napis vsebine na prvi strani, uporabi se v to tudi lahko druga stran ali je priložiti po potrebi priloge na navadnem papirju iste velikosti, kakor vozni list.

Težo blaga napiše stranka, ako je ta pošiljatev tehtala in ne zaračuni železnica v tem slučaju dotične pristojbine.

Ker železnica vsako pošiljatev še jedenkrat tehta, priporočiti je, da se teža natanjko napiše, kajti železnica vračuna lahko za napravo napoved teže posebno globo.

Koder je prostor za izrecila, koja so po zakonu ali pravilniku dopuščena, napišemo pridjane priloge ali morebitno napoved o carini.

Svoto za ohranitev dobavnega obroka, kakor tudi napoved povzetja napisati je z črkami.

Povzetje vzame se lahko za celo vrednost blaga in sicer kot predplačilo ali povzetek po prejemu blaga.

Ako plača odpošiljatelj voznino, napiše naj na dotično mesto voznega lista: „voznino plača pošiljatelj“, drugače naj se isto mesto prečrta.

Na mestu, koder je zaznamek radi duplikata, vsprejemnice ali recepisa naj se to prečrta, kar stranka ne zahteva.

Odpošiljatelj pridene naj podpisu tudi kraj, koder stanuje.

Na drugi strani voznega lista napišemo lahko vodila za prejemnika, kam naj blago odda oziroma od katerega smo blago v prevoz prevzeli; rabi se to osobito pri takih pošiljateljstvu, koje oddajajo ali sprejemajo špediterji v posredovanje.

Pri tacih zaznamkih je treba redno tudi napisati: „brez obveznosti za železnico“.

O b r t.

Nekatere črevljarske zadruge

obrnile so se s peticijo na trgovinsko ministerstvo, katero prosijo, da naj deluje na to, da se uvozna carina na usnje iz inozemstva odpravi, ter da se pri sklepanju novih trgovskih pogodb dosežejo ugodni carinski pogoji za izvoz črevljarskih izdelkov v inozemstvo osobito v izhodne dežele. Svojo prošnjo utemeljujejo s tem, da zahtevajo odjemalci sedaj v veliki večini črevlje iz novih vrst osobito lahkega usnja, katere vrste se pri nas ne izdelujejo v zadostni množini, tako da je treba isto dobivati iz inozemstva. Za te vrste usnja pa je naložena velika uvozna carina, tako, da so vsled tega črevlji neprimerno dragi. Razun tega tovarne, ki izdelujejo črevlje zaradi velike carine pri izvozu v ptuje dežele preplavljajo domači trg s tovarniškimi izdelki in tako znatno konkurirajo s črevljarji-rokodeleci. Vsemu temu bi se po mnenju črevljarskih zadrug odpomoglo, ako se uvozna carina na usnje odpravi in skrbi za to, da se pri izvozu v ptuje dežele dosežejo ugodni carinski pogoji za črevljarske izdelke.

ZADRUGA

Črtice iz zadružnega prava.

Piše dr. I. Šusteršič.

V.

Davki in pristojbine.

Pridobnina.

(Nadaljevanje.)

Po § 92. zak. je podlaga za odmero pridobnine navadno čisti dohodek, ki se je dobil v zadnjem poslovnem letu pred davčnim letom: toraj n. pr. davek za leto 1900 se odmeri od čistega dobička leta 1899.

Po § 93. pa tvorijo obdavčenju podvrženi čisti dohodek bilančni prebitki in sicer brez razlike, če se isti kot obresti, dividende, tantijeme ali pod katerim imenom koli in po kakoršnem koli merilu razdelijo, ali denejo v rezervni zaklad, ali prenesejo na prihodnji račun ali pa na drug način porabijo.

Kaj je „bilančni prebitek“ pri naših zadrugah?

To je čisti dobiček, kojega izkazuje račun zgube in dobička, toda le pod pogojem, da je ta račun po načelih knjigovodstva **pravilno** sestavljen.

Vrhu tega pa § 94 še določa, da se morajo čistemu dobičku prišteti še nekateri zneski, če dotični zneski niso že zapopadeni v svoti čistega dobička. To so tisti zneski, ki so se iz obratnih dohodkov poslovnega leta porabili ali

a) kot obresti dividende, tantijeme ali sploh v razdelitev med zadružnike, kot prospevek v kak rezervni zaklad, kot prinos na prihodni račun v kateri koli teh namenov itd.; ali pa

b) za enega sledečih namenov:

1. Za povečanje v podjetju porabljenega kapitala;

2. za povračilo v podjetju od zadružnikov naloženih kapitalij ali

pa za uničevanje takih dolgov, kojih plačevanje iz tekočih dohodkov pomeni po načelih pravilne bilance povečanje imovinskega saldo, odnosno koje uničevanje se nanaša na taka posojila ali doneske, ki se v zmislu § 95. lit. c zak. niso sprejeli v davčno podlago;

3. za garancijske prispevke, predujme ali prispevke drugim podjetjem;

4. za obrestovanje zadružnih deležev ali pa hipotečnih izposojil, v kolikor so poslednja del osnovne glavnice;

5. za darila, razun če so ista v obratu potrebna ali če jih pogojno oproščena zadruga daruje že obstoječim dobrodelnim zavodom; remuneracije, ki se dajo uslužbencem zadruga za njihovo službovanje in pa bolezenski prispevki uslužbencem ali njihovim rodbinam veljajo kot taki izdatki, ki so v poslovnem obratu potrebni;

6. za plačilo pridobnine z dokladi vred; pridobnini jednako se vpošteva v tem pogledu na podlagi prejšnjih davčnih zakonov odmerjeni pridobnini in dohodnini prvega in tretjega razreda;

7. za pokritje v bilanci prenešenih zgub iz prejšnjih let; od tega je pa pri po § 85. pogojno oproščenih zadrugah tista po določilih zakona zračunena zguba izvzeti, ki je nastala v bilančnem letu neposredno predidčem poslovnem letu.

V predstojećem označene zneske toraj zmatra država kot čisti dobiček, če tudi jih zadruga sama drugače zaračuni; če toraj ti zneski niso že pri zračunanju čistega dobička pravilno vpoštevani kot dobiček tvoreči odnosno množeči činitelji, jih davčna oblast izkazanemu čistemu dobičku prišteje in tako zračunani čisti dohodek zmatra kot davčno podlago.

Nasprotno se pa po § 95. zak. nekateri zneski ne smejo vračunati v davčno podlago, odnosno se morajo od čistega dobička odračunati, če jih zadruga sama pri zračunanju čistega dobička ni vpoštevala v zgubo. Ti zneski so:

a) Bilančni prenosi dobička iz prejšnjih let;

b) čisti iznos predmetov zemljiškega in hišnega davka v sistem znesku, v katerem pridejo pri odmeri zemljiškega in hišnega davka v pošte; pri hišno-razrednemu davku podvrženih predmetih se smatra tisti znesek kot čisti iznos, katerega bi predmet, če bi bil podvržen hišnemu najemninskemu davku, moral dajati kot čisto najemščino, da bi hišno-najemni davek bil enak hišno-razrednemu davku, ki je za dotični predmet dejansko predpisan;

c) sprejeti garancijski doneski ali državni predujmi;

d) — —;

e) vse pasivne obresti, katere je podjetje trpelo, če ni njih vračunanje v davčno podlago v § 94. lit. c izrečno predpisano;

f) odpisi, ki odgovarjajo obrabi ali razvredbi inventarja ali obratnega materijala, ter substancnim, kurznim ali drugim zgubam, ki so v poslovnem obratu nastopile; nadalje tisti zneski dohodka, ki se iz ravno teh razlogov odkažejo v posebne zaklade, n. pr. odpisne, amortizacijske ali posebne rezervne zaklade za zgube itd.; v poslednjem slučaju pa le tedaj, če so ti zakladi namenjeni v pokritje zgub natančno določene vrste in so take zgube ali v resnici že nastopile, ali pa so po naravnem razvoju kupčije pričakovati;

g) prispevki za preskrbovanje zadružnih uslužbencev;

h) tantijeme, ki so se uslužbencem podjetja po pogodbi izplačale;

i) pri po § 85. pogojno oproščenih zadrugah remuneracije, ki se članom načelstva in nadzorstva ali pa uslužbencem zadruga za njihovo delovanje v podjetju iz čistega dobička izplačajo;

k) če se pri zadrugah dohodek ali del istega združnikom razdeli po meri njihovega dela pri zadrugi, dobavljenja snovi itd., se ima znesek, ki se tako razdeli, sicer vračunati v davčno podlago, zadruga pa so opravičene dati v izdatek znesek, ki je enak tržni ceni onega, kar je dotični združnik bodisi na svojem delu ali na snovi zadrugi dobavil. —

Iz predstojećih določb se razvidi, da se ima pri izračunanju davčne podlage, to je tiste svote, ki je za izračunanje pridobnine merodajna, nekatere vrste dohodkov in stroškov na vsak način upoštevati, naj si bodejo iste pri izračunanju čistega dobička od strani zadruga vzeti v pošttev ali ne. Iz tega sledi, da mora davčna oblast, ki ima odmeriti pridobnino, predložene jej letne račune in bilance natančno pregledati, in eventualno, če treba, v zmislu predstojećih določb popraviti. Iz tega tudi sledi, da ima propis pridobnine za gotovo leto nebrojnokrat popolnoma drugo svoto v podlago, nego znesek od zadruga izkazanega čistega dobička, in sicer je od davčne oblasti zračunana temeljna svota lahko večja ali pa manjša, nego v računu zgube in dobička izkazani čisti dobiček. Naravno pa je, da se bo pri tem računu najbolje godilo tisti zadrugi, ki je pri sestavi svojega računa skrbno upoštevala zgoraj označene postavne predpise, torej upoštevala kot dohodek, kar se po zakonu kot dohodek, nasproti kot trošek, kar se po zakonu kot trošek upoštevati sme in mora. Zaradi tega hočemo v sledečem zgorejšne zakonite predpise, kolikor mogoče natančno in poljudno raztolmačiti.

(Dalje prih.)

Mejnarodni kongres konsumnih zadrug

vršil se je od 16.—18. julija t. l. povodom svetovne razstave v Parizu, v nalašč za dobo razstave zgrajeni kongresni palači, ob mnogo-brojni vdeležbi delegatov vseh narodov. Bila je zastopana tudi Avstro-Ogrska po odposlanikih, mej kojimi je bil tudi zastopnik „Gospodarske Zveze“.

Kongres je imel sledeči program:

1. O potrebi skupnega programa vseh konsumnih zadrug, poročevalec M. de Boyve.

2. O važnosti skupnih rezervnih zakladov in njih porabi, poročevalec M. Fitsch.

3. O sredstvih obrambe zoper napade trgovstva, poročevalec M. Buffet.

4. Ali naj bodo konsumne zadruga tudi produktivne zadruga? Poročevalec M. Briotet.

5. O posledicah prodaje neudom v konsumnih zadrugah, poročevalec M. Chevallier.

6. O važnosti okrajnih skupin, poročevalec M. Ciousse.

Pod točko 1.) se je sklenilo, da vse konsumne zadruga stopijo po svojih okrajnih skupinah k dotični osrednji zvezi in ta k internacionalni centralni zvezi. V svrhu razcvitanja posameznih zadrug naj osrednje zadruga upeljejo nakup vseh potrebščin na debelo, to pa le z gotovo previdnostjo in kedar je prosep siguren. Slednjič se povdarja, da mora biti ta organizacija vpeljana z ozirom na osvojitve industrije.

Pod točko 2.): Vse konsumne zadruga naj bi v svoja pravila sprejele točko, da se razun postavno vplačljivih rezervnih zakladov ustanovi skupni rezervni zaklad, z njim naj se zagotovi njih obstanek in omogoči čim večje razširjenje operacij.

K točki 3. priporoča kongres, naj centralni odbor skliče o prikladnem času, s sporazumljenjem z drugimi centralnimi zadrugami,

velik shod v Pariz; tam naj bi se posvetovali o protestu in korakih proti uporabi obrtnega davka na zadruga, (contre l' application de la patente aux sociétés coopératives).

Točka 4.): Kongres, prepričan o sedanjem nenaravnem trgovinskem in obrtnem sistemu, povablja sotrudnike konsumnih zadrug naj delujejo na približanje konsumnih zadrug k produkciji, da bi se zamogle same z vsem potrebnim zalagati.

5. točka: Kongres izraža željo, naj bi vse konsumne zadruga izključile prodajo neudom in energično protestuje proti njih asimilaciji s trgovskimi družbami.

Pod točko 6.) opozarja se na važnost okrajnih skupin, katere naj omeje svoj delokrog le na dotični okraj, kjer naj se ustanove okrajna skladišča, iz katerih naj bi okrajne skupine zalagale na debelo dotične zadruga svojega delokroga. Okrajne zadruga naj bi se naslanjale na okrajno skupino in le-ta na osrednjo zadrugo.

V zvezi s tem kongresom vršil se je kongres „internacionalne združne zveze“, o katerem priobčimo poročilo prihodnjič. —R.—

Uradna razglasila »Gospodarske zveze«.

Zvezin odbor

se je sešel dne 9. avgusta t. l. k prvi seji s sledečim dnevnim redom:

- 1.) Volitev Zvezinega predsednika.
- 2.) Volitev Zvezinega I. podpredsednika.
- 3.) Volitev Zvezinega II. podpredsednika.
- 4.) Volitev čvetero nadaljnjih članov Zvezinega načelstva.
- 5.) Odmera odškodnine izven ljubljanskim odbornikom za popotovanje k sejam odbora ali načelstva.
- 6.) Določitev smeri in obsega Zvezinega poslovanja o okviru pravil.
- 7.) Določitev Zvezinega glasila.
- 8.) Slučajnosti.

Seja se je vršila ob 9. uri zjutraj v posvetovalnici Ljudske posojilnice na Kongresnem trgu šte. 2 v Ljubljani.

Zvezino razsodišče

se je sešlo k prvi seji dne 9. avgusta t. l. ob polu 12. uri dopoldne v posvetovalnici Ljudske posojilnice v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

- 1.) Volitev predsednika razsodišča.
- 2.) Slučajnosti.

Svarilo.

Poroča se nam, da se pri posojilnicah in drugih zadrugah oglašajo neki K. s trditvijo, da je revizor „Gospodarske Zveze“, in pod tem naslovom zahteva revizijo in izdaja še celo plačila za svoj „trud“. Opozarjamo, da ima „Gospodarska Zveza“ za sedaj dva revizorja namreč gg. Alojzija Pelca in A. Perhacca. Vsaka zadruga naj zahteva od revizorja, ki se pri njej oglasi, uradno poverilo „Gospodarske Zveze“, potem je tako neumna sleparija itak nemogoča. Denarja pa ne sme noben revizor od nobene zadruge sploh zahtevati. Vsaka taka eventualna zahteva naj se odkloni in takoj napravi naznanilo na načelstvo „Gospodarske Zveze“.

Denarni promet hranilnic in posojilnic v mesecu juniju 1900.

Hranilnica in posojilnica v Mošnjah: Prejemki 2621 K, izdatki 2107 K 92 h, denarni promet 4728 K 92 h, prejete hranilne vloge 394 K, izplačane hranilne vloge 1298 K 57 h, dana posojila 1870 K, vrnena posojila 940 K.

V mesecu juliju 1900.

Posojilnica v Frankolovem: Prejemki 3408 K 79 h, izdatki 2934 K 55 h, denarni promet 6343 K 34 h, prejete hranilne vloge 312 K 10 h, izplačane hranilne vloge 175 K, dana posojila 1870 K, vrnena posojila 940 K.

Hranilnica in posojilnica pri Sv. Jakobu ob Savi: Prejemki 1681 K, izdatki 1492 K 46 h, denarni promet 3173 K 46 h, prejete hranilne vloge 103 K, izplačane hranilne vloge 1260 K, dana posojila 200 K.

Hranilnica in posojilnica v Mirni pri Gorici: Prejemki 7274 K 44 h, izdatki 6532 K 80 h, denarni promet 13.807 K 24 h, prejete hranilne vloge 3232 K, izplačane hranilne vloge 537 K 22 h, dana posojila 240 K, vrnena posojila 2665 K 30 h.

Hranilnica in posojilnica v Robu: Prejemki 4323 K 17 h, izdatki 4125 K 82 h, denarni promet 8448 K 99 h, prejete hranilne vloge 660 K, izplačane hranilne vloge 1653 K 6 h, dana posojila 2300 K, vrnena posojila 740 K.

Hranilnica in posojilnica v Rovi: Prejemki 4013 K 79 h, izdatki 2570 K 16 h, denarni promet 6583 K 95 h, prejete hranilne vloge 666 K, izplačane hranilne vloge 2009 K 62 h, dana posojila 500 K, vrnena posojila 584 K 80 h.

Hranilnica in posojilnica v Selcah: Prejemki 13.390 K 99 h, izdatki 8938 K 94 h, denarni promet 22.329 K 93 h, prejete hranilne vloge 8231 K 18 h, izplačane hranilne vloge 2257 K 18 h, dana posojila 4680 K, vrnena posojila 1936 K 80 h.

Posojilnica in hranilnica v Senožečah: Prejemki 3856 K 56 h, izdatki 2707 K 48 h, denarni promet 6564 K 4 h, prejete hranilne vloge 100 K, izplačane hranilne vloge 200 K, dana posojila 2420 K, vrnena posojila 2600 K.

Hranilnica in posojilnica v Tunicah: Prejemki 1075 K 26 h, izdatki 1073 K 25 h, denarni promet 2148 K 51 h, prejete hranilne vloge 1020 K, izplačane hranilne vloge 20 K.

Hranilnica in posojilnica v Vipavi: Prejemki 20.764 K 67 h, izdatki 18.900 K 30 h, denarni promet 39.664 K 67 h, prejete hranilne vloge 5794 K, izplačane hranilne vloge 3427 K 68 h, dana posojila 5810 K, vrnena posojila 6436 K 80 h.

Hranilnica in posojilnica v Žirih: Prejemki 10.693 K 88 h, izdatki 6646 K 29 h, denarni promet 17.340 K 17 h, prejete hranilne vloge 8098 K, izplačane hranilne vloge 1458 K 20 h, dana posojila 2180 K, vrnena posojila 748 K.

Hranilnica in posojilnica v Črnicah: Prejemki 3588 K 80 h, izdatki 3195 K 36 h, denarni promet 6784 K 16 h, prejete hranilne vloge 1188 K, izplačane hranilne vloge 666 K 82 h, dana posojila 1882 K, vrnena posojila 160 K.

Hranilnica in posojilnica v Gorjah: Prejemki 11.771 K 19 h, izdatki 10.832 K 10 h, denarni promet 22.603 K 29 h, prejete hranilne vloge 4404 K 42 h, izplačane hranilne vloge 2469 K 48 h, dana posojila 2350 K, vrnena posojila 2781 K 76 h.

Hranilnica in posojilnica v Zg. Besnici: Prejemki 378 K 28 h, izdatki 306 K 10 h, denarni promet 684 K 38 h, prejete hranilne vloge 90 K, izplačane hranilne vloge 304 K.

Tržne cene žitu na Dunajski borzi

dne 6. avgusta 1900. (za 50 kg)

	za julij-avg.,	za jesen
Pšenica	K —, K 7-80	
Rž	—, 7-10	
Tursica	6-13, 6-18	
Oves	—, 5-51	

Na trgu v Ljubljani

za 100 kg

za pšenico	K 18—, K 18-40
„ rž	15—, —
„ ječmen	13—, —
„ oves	13—, 13-40
„ turšico	13-40, 14—
„ krompir	6-40, 7—
„ seno	4-20, 4-40
„ belo proso	19—, 20—
„ navadno proso	14—, 15—
„ ajdo	18—, 20—
„ činkvatin	15-60, —
slama	4—, —
trda drva	6-60, 7—
mehka drva	4-50, 5—

Na trgu v Kranju

za 100 kg

za pšenico	K 16-66
„ rž	15-60
„ ječmen	—
„ oves	16-20
„ turšico	—
„ krompir	5—
„ seno	4-40
„ proso hektoliter	11-40
„ ajda	11-75
„ fižol	21—

Na trgu v Črnomelju

za 100 kg

za pšenico	K 17-40
„ rž	15—
„ ječmen	14-10
„ oves	13-90
„ turšico	16—
„ krompir	—
„ seno	3-60

Na trgu v Metliki

za 100 kg

za pšenico	K 20—
„ rž	17—
„ ječmen	15-50
„ oves	10—
„ turšico	14—
„ krompir	—
„ seno	—

Na trgu v Mariboru

za hektoliter

za pšenico	K —
„ rž	—
„ ječmen	—
„ oves	13-20
„ turšico	13-30
„ krompir	6—
„ seno	—

Na trgu v Ptuj

začetkom avgusta

za 100 kg

za pšenico	K —, K 15—
„ rž	—, 14—
„ ječmen	—, 14—
„ oves	—, 13—
„ turšico	—, 13—
„ krompir	—, 4-40
„ seno	—, 4-40

Na trgu v Celovcu

za 100 kg

za pšenico	K 16—
„ rž	12—
„ ječmen	—
„ oves	12-60
„ turšico	13-40

Na trgu v Velikovcu

za 100 kg

za pšenico	K 16-40
„ rž	14-60
„ ječmen	—
„ oves	12—
„ turšico	14—

Na trgu v Gorici

za 100 kg

za pšenico domačo	K —
„ „ inostransko	—
„ rž	—
„ ječmen	—
„ oves	13—
„ turšico	14—
„ krompir	4-20
„ seno	2-40

Tržne cene surovih svežih kož

za mesec avgust:

Goveje kože, težke à kg	K —88
„ lahke „	—84
Telečje „	1-10
Prešičeve čiste „	—70
„ „ slabe „	—50

VABILO

na

O B Č N I Z B O R

hranilnice in posojilnice v Marezigah

dne 19. avgusta 1900 ob 4. popoldne s sledečim sporedom:

1. Volitev stalnega odbora.
2. Volitev nadzorstva.
3. Morebitni predlogi.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Laneno seme

kakor tudi

razno žito in druge deželne pridelke

kupuje po najvišji ceni

Ivan Majdič v Kranji.

Najboljše hrbtne škropilnice „Vindobona“

za žveplanje zoper Oidium so

in najbolj priporočljive; pripomniti je še pri istih pohvalo, katero je izreklo kraljevo učiteljske za sadje- in vinorejo v Geisenheimu o. R. ob priliki, ko se je primerjalo dosedajne škropilnice za žveplanje, „Poy-sille“, „Ja Rapide“, „Vulcan“, „Universal“ in — „Vindobona“:

„Ta aparat (Vindobona od Franc Nechvile, Dunaj) je močno in trpežno napravljen, dasi je izvanredno lahek. Istega se zelo lahko goni, takorekoč skoraj igraje. Deluje pa najbolj stedljivo.“

Dobi se ga lahko po **FRANC NECHVILE**
Tovarna vinarskega orodja, strojev za kletarstvo in za kovine
Duna, V/1, Friesgasse 14.

Samó 1 krona za
3 žrebanja.

Zadnji mesec!

Se dvakrat zna dobiti vsaka srečka

Glavni dobitek 60.000 kron, 15.000 kron in 12.000 kron

v gotovini z 20% odbitka.

Invalidske zahvalne
srečke po 1 krono

II. Žrebanje: 7. julija 1900.

III. Žrebanje: 10. novembra 1900.

priporoča J. C. MAYER v Ljubljani.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

Kmet. društvo v Vipavi

priporoča preč. duhovščini in drugim odjemalcem

zajamčeno pristno vino

iz svoje zaloge in svojih članov pridelke po zmeri nizkih cenah, in sicer:

1. vrste belo vino po 24 do 25 gld. ali 48—50 K za 100 litrov, loco Postojna;
2. vrste belo vino po 21 do 23 gld. ali 42—46 K za 100 litrov, loco Postojna;
3. vrste belo vino po 19 do 20 gld. ali 38—40 K za 100 litrov, loco Postojna.

V zalogi so tudi **desertna vina**, in sicer: renski rizling za buteljke po 45 ali 90 K Hl. ozir. $\frac{7}{8}$ ltr. buteljka po 60 ali 120 K Vrhpoljec črni po 2 K buteljka in Pikolit po 2 K 40 vin.

Pošilja se v sodčkih nad 56 litrov.

Na zahtevanje pošljejo se vzorci. — Večjim odjemalcem se dovoli primeren rabat.

Kmet. zadruga!

Svoji k svojim!

Odlikovan s 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Ph. Mayfarth & dr.

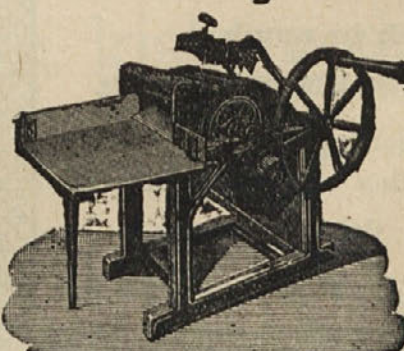
c. kr. edino priv.

tovarna kmetijskih
strojev,
livarna in fužina

na par

DUNAJ

II., Taborstrasse 71

ima v zalogi ročne, na gepeljne in na par patentovane mlatilne stroje, gedeljne, najnovejše čistilnike za žito, trijerje, rebljače za koruzo.

Samodelujoče patentovane brizgalnice za vničenje njivne gorčice, „Syphonia“; premakljive parne kotle za napravo živinske krme; stiskalnice za seno in slamo, ročne, premakljive ali nepremakljive; jeklene pluge, brane za travnike, za mah, na člene in diagonalne; najboljše stroje za sejati, „Agricola“; stroje za košnjo detelje, trave in žita; grablje za seno in za žito.

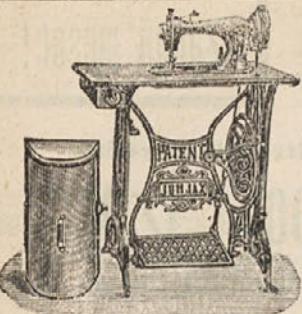
Patentovane aparate za sušenje sadja, zelenjav i dr.; stiskalnice za grozdje in sadje; rebljače za grozdje; stroje za rezanje krme; ročne mline za žito; stroje za rezanje repe.

Vse se izdeluje po najnovejših napravah.

Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastonj.

Zastopniki in prekupci se iščejo.

Šivalni stroji in kolesa
Tovarniška zaloga
Ivan Jax-a
v Ljubljani
Dunajska
cesta 17
priporoča svoje najbolj priznane
šivalne stroje in kolesa
Ceniki se dopošljejo na zahtevanje zastoj.

V. J. Rott v Pragi
Staro mesto, Malé náměstí, č. 142—I.
Trgovec s stroji in kovanim blagom
za vsakovrstne rokodelske potrebe
priporoča *stroje in orodja* za vrtnarje, gospodarje, sadje-
rejce, gozdarje, vinorejce in čebelarje; jeklene kopače, lopate,
grablje, motike, rovke, plevke, strgalke, prahulke za konje,
nože, zobovje k žagam, cevi za vodovode, demante za stek-
larje, pasti za krte, miši, podgane itd., škarje za konje, go-
vejo živino in ovce, ostrine k rezalnim strojem, amerikanske
vile, podajalnike, merila, vage, lote, stroje travoreznike.
Potrebe za dom in kuhinje, mesarje in prekajalce
mesa, škarje za brke in lase, angleske britve; domače tele-
grafe in njih posamezne dele.
— Ceniki na zahtevanje. —

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20
pri Ljubljani
na lastnem posestvu.
Slov. vinogradniško društvo
v Ljubljani
registrovana zadruga z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo
pristnih domačih vin
starih in novih
iz Dolenjske, Štajerske, Istre, Vipave in Goriške.
Vino je deloma doma prešano, isto oddaje
se v sodih in fino vino v steklenicah.
Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

C. in kr. priv.
tvornica za gasilno in
kmetijsko orodje
R. A. Smekal-a
v Čehu na Morávskem
nudi vsakovrstne
brizgalnice za gasilna društva
najnoveje sestave s sesalno in tlačilno
oprtno na obeh straneh ter s patentom
proti zmrzlini. — Brizgalnice proti
peronosperi, vsakovrstne cevi iz konoplje
in gume; dalje
gospodarske stroje vsakojakih vrst.
Ceniki brezplačno.
Plačila tudi na obroke.
Podružnica R. A. Smekal
v Zagrebu.

Slovenci, kupujte doma!
Kmetijsko društvo v Dobropoljah ima v zalogi dobro obležan
S I R
dvojne vrste, **masten** in **pust** za delavce. Razpošilja se po pošti ali železnici v celih
hlebih od 25 do 30 kg, pa tudi v manjših kosih. Razpošilja in odgovarja se točno.

Vnanja naročila se izvršujejo točno proti poštnemu povzetju.

Gabrijel Piccoli

lekarnar v Ljubljani, Dunajska cesta
dvorni založnik Njegove Svetosti
papeža Leona XIII.

Lekarnarja Piccolija zobne kapljice, vsled najvišjega priznanja in dovoljenja

1 steklenica 40 h.

Štefanijine kapljice

imenovane, devajo se na pavoli v votli zob ali pa se namaže bolna čelust, so učinkujoče sredstvo proti zobobolu.

Odlični profesorji in zdravniki priporočajo lekarnarja Piccolija

želodečno tinkturo

katera krepi želodec, provzroča veselje do jedi, upliva na prebavnanje in odprtje, zlasti pri onih, ki trpijo stalno na telesnem zaprtju. — 1 steklenica 20 h., 12 stekl. z zabojem vred 2 K 52 h.

Pri slabokrvnih in nervoznih ali vsled bolezni oslabeledih otrocih kakor tudi pri odraslih se uporablja lekarnarja Piccolija z najboljšim vspehom. Ima 20 do 90krat toliko železa v sebi, kakor druga China-vina, katera nimajo pogosto niti toliko železa, kot navadno namizno vino.

Cena polliterski steklenici 2 K.

Najboljše sredstvo, da se ohranijo konji, krave, teleta, voli, prešiči, ovce itd. zdravi in močni, je lekarnarja Piccolija katerega cenijo in radi kupujejo vsi kmetovalci.

živinski prašek,

Zavožek 50 h., 10 zavojev 4 K.

G. in kr. izklj. privil. tvornica za čistilnice (trierje)

N. HEID Stockerau ▲ Dunaj ▲

Čistilnice in stroji za sortiranje različnega žita.

Special-trierji za čiščenje leče, graha, fižola, ogerščice, lanenega semena, prosa itd. s patentovano pločevino; izborno čiščenje, brez vsake zgube dobrih zrn.

Trier za čiščenje detelje od predenice in drugih škodljivih primesi.

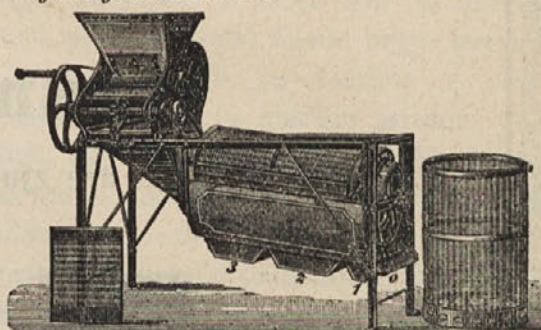
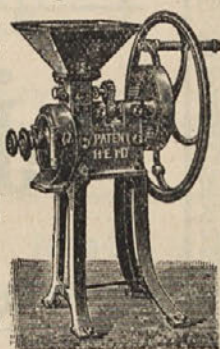
Excelsior-mlini

za razdrobljenje (Patent Heid)

za razdrobljenje in mlenje rži, ječmena, ovsa, koruze, fižola itd.

Ti stroji so zelo lahko gonljivi, (ročni na gepel in na par), so zelo po ceni ter se le počasi izrabijo.

Popolna oprava za skladišča
po najnovejšem sistemu.

Pozor!

Najboljša kislá voda

je

Jurij Regoršek-ov

»Marijin studenec«

— v okraju Rogatec. —

Ta slatina je bila po g. profesorju dr. J. Gottliebu v Gradcu analizovana in se je ta analiza iz 30. zvezka št. 14, str. 191 l. 1858 sejnega poročila matematično-prirodosnanskega razreda ces. akademije znanosti na Dunaju v posebni brošuri odtisnila in se na str. 11 te brošure potrjuje, da se more »Marijin studenec« prištevati najmočnejšim natronovim studencem, in da presega z ozirom na množino svojih delov, osobito dvojno oglenokislega natrona najbolj sloveče studence te vrste, kakor studenec v Bilinu, Vichy-ju, Ems-u, Selters-u in Rogatecu.

Naročila naj se določijo Juriju Regoršek, Poljčane, Štajersko.

Naročila naj se določijo Juriju Regoršek, Poljčane, Štajersko.

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1899:
čez 4 milijone K

prilika
za
štedenje!

Denarni promet v dvanajstih mesecih
čez 17 milij. K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1899:
4,642.543 K 80 h

Promet v 12 mesecih od 1. jan. do 31. dec. 1899:
17,888.544 K 50 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje
kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 31. decembra 1899.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
gimnazijski profesor v Ljubljani.

Dr. Viljko Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Frančišek Birk,
stolni vikar v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Janko Brejc,
odvetn. koncipijent v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
stolni vikar v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.